Stockholms universitet

2025-02-10

Studiehandledning

Utbildningspolitik och utbildningssystem (7,5 hp)

UCSY07

Vårterminen 2025

Kursansvarig: Anki Bengtsson (campus) och Lisa Tönus (distans)
Övriga lärare: Stefan Lund

Institutionen för pedagogik och didaktik

Stockholms universitet	Besöksadress:	Telefon: 08-16 20 00 (vxl)
Institutionen för pedagogik och didaktik	Frescativägen 54	
106 91 Stockholm	www.edu.su.se	

Inledning

Kursen ”Utbildningspolitik och utbildningssystem” läser du under Studie- och yrkesvägledar-programmets andra termin. Den tar upp utbildningssystemets utformning och reglering samt den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige under de senaste decennierna.

Kontaktuppgifter

Anki Bengtsson, anki.bengtsson@edu.su.se (campus)

Lisa Tönus lisa.tonus@edu.su.se (distans)

Vid administrativa frågor som rör t.ex. registrering, studieavbrott, kontakta kursadministratör Linnea Tillenius, linnea.tillenius@edu.su.se

Universitetskonto och Athena

Kursen har en sida på lärplattformen Athena (https://athena.itslearning.com) där en översikt över undervisningstillfällena ges under fliken Planering. Du hittar schema i TimeEdit samt mer detaljerade instruktioner och läsanvisningar på Athena. Länkar till de ”mötesrum” som används i Zoom kommer att finnas på kursens sida på Athena. Använd gärna ett headset för bästa ljudkvalitet.

Support för lärplattformen Athena hittar du som en flik när har loggat in där. För teknisk support kan du vända dig till Serviceportalen på universitets hemsida: https://www.su.se/utbildning/studentservice/mitt-universitet

Kursens upplägg och innehåll

I kursen presenteras det svenska utbildningssystemet och centrala aspekter av den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige under de senaste decennierna. Kursen behandlar olika utbildningsformer i det svenska utbildningssystemet, inklusive studie- och yrkesvägledningsområdet. Fokus ligger på förändringar i styrning och organisation, samt på skapande av likvärdighet inom utbildningssystemet. I kursen uppmärksammas även den svenska utbildningspolitikens relation till nationella och internationella policyaktörer. I kursen presenteras och tillämpas grundläggande modeller för informationsurval och informationshantering vid studie- och yrkesvägledningen.

Förväntade studieresultat

För godkänt resultat på kursen ska studenten kunna:

- redogöra för centrala aspekter av den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige under de senaste decennierna, i synnerhet förändringar i styrning och organisation samt hur detta har tagit sig uttryck i olika utbildningsformer,

- diskutera hur styrning och organisation påverkar utbildningssystemets likvärdighet,

- redogöra för centrala aspekter av den utbildningspolitiska styrningen av studie- och yrkesvägledningsområdet och dess utveckling under de senaste decennierna,

- kritiskt granska information från olika aktörer och reflektera över grundläggande etiska och pedagogiska principers betydelse vid urval och förmedling av information i studie- och yrkesvägledningen.

Examination och betygsättning

Undervisningen utgörs av föreläsningar, seminarier och grupparbeten. För examinerande seminarier och redovisning av grupparbeten gäller obligatorisk närvaro. Vid frånvaro ska examinator kontaktas för kompenseringsuppgift. Kursen bygger i hög utsträckning på självstudier. All obligatorisk litteratur ska läsas och kan komma ifråga i den individuella examinationsuppgiften. Föreläsningarna (se schema) och litteraturseminariet är frivilliga, men närvaro rekommenderas starkt.

Kursen examineras genom en individuell skriftlig examination (salstentamen) som bedöms enligt en sjugradig betygsskala (A-F) och två gruppuppgifter som redovisas muntligt och bedöms med tvågradig betygsskala: G=Godkänd och U= Underkänd.

Om någon obligatorisk uppgift helt saknas ges inget betyg. Examination som inte lämnas in i tid enligt tidsangivelse i studiehandledningen kommer inte att bedömas.

Stockholms universitetet är en statlig myndighet och omfattas av principen om allmänna handlingars offentlighet. Skriv därför inga känsliga personuppgifter i dina inlämningar och tänk på att avidentifiera personer och organisationer i texterna du lämnar in. Inga inlämningar via lärplattformen Athena får innehålla namn eller personnummer (undantaget examensarbeten)

Som student är det viktigt att du känner till vilka riktlinjer som gäller vid tentamen vid Stockholms universitet. Universitetet har en central informationssida som innehåller regler för salstentamen, information om IT-system och annat som är aktuellt vid tentamensskrivning. Klicka på länken för att ta del av informationen.

Plagiering

Det är givetvis tillåtet att citera andra källor, men såväl direkta citat som indirekta referat måste alltid vara försedda med korrekta och fullständiga referensuppgifter. Att kopiera eller

skriva av ett kortare eller längre avsnitt och ange sig själv som författare till texten är förbjudet. Det betraktas som plagiat. Man får inte heller kopiera sina egna texter som man fått godkända i andra kurser, så kallade självplagiat. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (detta innefattar även delar av en text och enstaka meningar) och inte ange varifrån detta kommer.

Plagiat kan även anses vara fallet om du använder andras eller AI-genererad text så att du får den att framstå som din egen. Andras text kan exempelvis utgöras av kurslitteratur och/eller texter du funnit på nätet eller en studiekamrats hemtentamen. Plagiat betraktas som ett grundläggande brott, inte enbart mot en etablerad forskningsetisk kod, utan även mot ett allmänt förhållningssätt vad gäller egna och andras texter. Plagiat är otillåtet fusk och blir alltid föremål för ett disciplinärende, som kan leda till avstängning. Vid SU kontrolleras texterna mot en databas.

Fusk

Som student vid Stockholms universitet ansvarar du för din egen utbildning. Som en del i ditt ansvar ingår att känna till de regler som finns för studier, examination och för att vistas i lokaler och utnyttja resurser. Enligt de regler som gäller för universitetet får disciplinära åtgärder bland annat vidtas mot student som:

- med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas,
- stör eller hindrar undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen.

Disciplinärenden behandlas i Stockholms universitets disciplinnämnd. Påföljden kan bli varning eller avstängning för en tid av 1-6 månader. Information om Stockholms universitets regler för examination och disciplinärenden finns på Stockholms universitets webbsida www.su.se/regelboken. Lärare är skyldig att anmäla grundad misstanke om fusk till rektor.

Betygskriterier

I kursen tillämpas inte betyget Fx. F är underkänt betyg och kräver omprov för godkänt betyg.

Betyg F: Underlaget är alltför bristfälligt i relation till betyget E (se nedan). Samma omdöme gäller för redogörelsen av och diskussionen kring innebörden i kursens centrala begrepp.

Betyg E: Studentens redogörelse för och diskussion om grunddragen i den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige är i huvudsakligen välgrundad och tydlig. Ett huvudsakligen korrekt sätt att resonera kring begrepp och kursinnehåll uppvisas. Framställningen visar prov på en viss förtrogenhet med och överblick över kurslitteraturen.

Betyg D: Studentens redogörelse för och diskussion om grunddragen i den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige är huvudsakligen välgrundad, tydlig och utförlig.

Ett korrekt sätt att resonera kring begrepp och kursinnehåll uppvisas. Framställningen visar prov på en förtrogenhet med och överblick över kurslitteraturen.

Betyg C: Studentens redogörelse för och diskussion om grunddragen i den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige är välgrundad, tydlig och utförlig. Studenten uppvisar ett korrekt och delvis självständigt sätt att resonera kring begrepp och kursinnehåll. Framställningen visar prov på förtrogenhet med och överblick över kurslitteraturen.

Betyg B: Studentens redogörelse för och diskussion om grunddragen i den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige är mycket välgrundad, tydlig och utförlig. Studenten uppvisar ett korrekt och självständigt sätt att resonera kring begrepp och kursinnehåll. Framställningen visar prov på en god förtrogenhet med och överblick över kurslitteraturen.

Betyg A: Studentens redogörelse för och diskussion om grunddragen i den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige är mycket välgrundad, tydlig och utförlig. Studenten uppvisar ett korrekt och självständigt sätt att resonera, samt en förmåga att problematisera begrepp och kursinnehåll. Framställningen visar prov på en mycket god förtrogenhet med och överblick över kurslitteraturen.

Kursvärdering

Kursen utvärderas genom en digital enkät som blir tillgänglig vid kursens slut.

Obligatorisk kurslitteratur

Aktuell litteraturlista görs även tillgänglig på kursens hemsida https://www.su.se/utbildning senast två månader innan kursstart.

Referenslitteratur/Valbar litteratur

I kursen ingår 150-200 sidor valbar litteratur kopplad till studieuppgift 2.

Stöd i dina studier

Vid Stockholms universitet finns också möjlighet att, utöver den ordinarie undervisningen, få extra stöd i sina studier.

Studie-och språkverkstaden

Vid Studie-och språkverkstaden på Stockholms universitet kan du bl. a få hjälp med studieteknik och akademiskt skrivande. Studie-och språkverkstaden erbjuder både föreläsningar, seminarier och personlig handledning. Information om tjänster och kontaktuppgifter hittar du via följande adress https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studie-och-spr%C3%A5kverkstaden

Studera med funktionsnedsättning

Om du har en dokumenterad funktionsnedsättning, t.ex. dyslexi, har du möjlighet att få riktat pedagogiskt stöd. Exempel på stödinsatser kan vara anteckningshjälp, talböcker, förlängd tentamenstid eller teckenspråkstolkning. Du ansöker om riktat pedagogiskt stöd hos Studentstöd på Stockholms universitet
https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studera-med-funktionsneds%C3%A4ttning

Därefter kan det utfärdas ett intyg som gäller för studier på universitetet.

Det är ditt ansvar som student att innan kursen börjar kontakta studievägledarna vid Institutionen för pedagogik och didaktik på e-postadressen studievagledare@edu.su.se. Observera att vid eventuella omtentor behöver du kontakta studievägledningen på nytt. Studievägledare kommer i sin tur att kontakta kursansvarig om vilket stöd du behöver.

Seminarium

Litteraturseminarium: Utbildningspolitik, reformer och styrning (frivilligt)

Litteraturbearbetande seminarium som syftar till att du ska läsa, bearbeta och diskutera delar av kurslitteraturen i grupp. För att seminariet ska bli fruktbart krävs därför att du är väl förberedd genom att ha läst och bearbetat litteraturen och förberett uppgiften innan seminariet. Ha litteraturen tillgänglig som stöd för era diskussioner. Ett litteraturseminarium förutsätter att alla aktivt deltar och bidrar med tankar och reflektioner kring seminarieuppgifter och den litteratur som seminariet omfattar.

Frågeställningar:

1) Diskutera hur utbildningssystemet i Sverige förändrats från 1990-talet och framåt. Diskutera förändringarna utifrån begrepp som styrning, centralisering/decentralisering, valfrihet, skolmarknad, likvärdighet, konkurrens och kontroll.
2) Utbildningspolitik kan liknas vid en spelplan med deltagare och aktörer. Aktörerna är involverade på olika nivåer. Diskutera vilka de olika aktörerna är och vad de gör, varför och i vilka sammanhang samt hur de förhåller sig till varandra.

Litteratur:

Bergström, G. & Ekström, L. (2016). Fokus på resultat? – Svenska skolledare och föreställningar om likvärdighet. *Utbildning & Demokrati*, 25(2), 71–94.

Dahlstedt, M. & Fejes, A. (Red.) (2018). *Skolan, marknaden och framtiden*. Studentlitteratur. (Kapitel 1, 3, 4, 9, 11)

Jarl, M. & Pierre, J. (red.) (2024). *Skolan som politisk organisation*. Gleerups. (sid 38–62). Finns som PDF i Athena.

Jarl, M. & Rönnberg, L. (2019). Spelplanen och aktörerna. I M. Jarl & L. Rönnberg *Skolpolitik: från riksdagshus till klassrum*, tredje upplagan (kapitel 1–3). Liber.

Lundström, U. & Rönnberg, L. (2015). Att styra skolan med marknaden som förebild. I Lindblad, S. & Lundahl, L. (red.). *Utbildning: makt och politik*. Studentlitteratur.

Vlachos, J. (2012). Är vinst och konkurrens en bra modell för skolan? *Ekonomisk debatt*, 40 (4), 16–23.

Studieuppgifter

Studieuppgift 1. Caseseminarium om karriärvägledning, information och marknadsföring av utbildningar (obligatorisk)

Obligatoriskt seminarium om information och marknadsföring av utbildningar samt hur en kan hantera detta i ett karriärvägledande sammanhang.

Du ska tillsammans med din basgrupp källkritiskt granska, analysera och diskutera studie- och yrkesvägledande information för en webbplats som informerar om och/eller marknadsför utbildningar och utbildningsanordnare (skolor). Nedanstående punkter går ni igenom på egen hand innan seminariet.

- Vem står bakom webbplatsen? Är det lätt att hitta denna information?
- Vad har webbplatsen för syfte? Tänk i termer av information, marknadsföring, målgrupp och avsändare.
- Vilket innehåll finns om: Utbildningar, utbildningsanordnare, vägledande tjänster?
- Hur heltäckande är innehållet?
- Hur vet du om innehållet är uppdaterat?
- Vem/vilka har författat/tagit fram innehållet?
- Vad är det som ev. marknadsförs på webbplatsen och hur görs detta?
- Gör några sökningar på utbildningar och/eller skolor; verkar träffarna du får relevanta? Är informationen om den utbildningsform ni söker till synes korrekt?

Uppgiften genomförs i **basgrupper** och varje basgrupp blir tilldelad en webbplats att granska. Resultatet av er analys ska presenteras på seminariet med hjälp av en ppt-presentation eller motsvarande. Använd gärna skärmdumpar för att illustrera era slutsatser. Presentationen ska ta ca 20–25 minuter inkl. frågor och diskussion. Studieuppgiften bedöms Godkänd (G)/Underkänd (U).

Studieuppgift 2: Utbildningsväsendets mål, styrning, innehåll och organisation (obligatorisk)

Syftet med den här uppgiften är att ni ska få kunskaper om utbildningssystemet i sin helhet samt få möjlighet att fördjupa er inom en av nedanstående utbildningsformer.

Uppgiften genomförs i **basgrupper**. För att alla utbildningsformer ska täckas in tilldelar kursansvariga er basgrupp den utbildningsform ni ska undersöka. Varje basgrupp blir tilldelad en utbildningsform.

Utbildningsformer

1. Grundskolan
2. Gymnasieskolan
3. Anpassad grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning
4. Komvux (inkl. SFI)
5. Folkhögskolan (allmän kurs, yrkesutbildningar, SFI)
6. Yrkeshögskolan
7. Högskola/universitet

Samla in material om den utbildningsform som ni tilldelats. Uppgiften tar sin utgångspunkt i styrdokument och eventuella utredningar som är aktuella och relevanta för er utbildningsform. Ni ska välja ca 150–200 sidor valbar litteratur som relaterar till utbildningsformen. Redogör för utbildningsformens reglering och grundläggande målsättningar samt hur målgruppen avgränsas. *Alla i basgruppen ska aktivt delta i gruppuppgiftens genomförande och presentation.*

Muntlig redovisning av gruppuppgift (datum se schema)

Redovisning enligt schema som finns tillgängligt i planering i Athena. Den muntliga presentationen med visuellt stöd (t ex Powerpoint) ska innehålla:

- En översiktlig beskrivning av utbildningsformen och dess målgrupp.
- Redogör för styrdokument för utbildningsformen och vilken typ av huvudman som kan förekomma.
- Redogör för hur studie- och yrkesvägledning regleras i utbildningsformen. Ange styrdokument och ge exempel på innehåll i styrdokumentet. Reflektera över målgruppens tillgång till studie- och yrkesvägledning.
- Redovisa er metod, det vill säga hur ni gick tillväga för att hitta relevant information och dokument.
- En referenslista inkl. den valbara litteraturen.

Ni presenterar muntligt i grupp inför övriga kurskamrater. Samtliga i basgruppen ska delta i presentationen. Utforma presentationen så att den ryms inom maximalt 20 minuter per basgrupp. Efter varje presentation följer ca 10 minuter för diskussion.

Inlämning av underlag för presentation klockan 12.00 en dag innan redovisningstillfället i anvisad mapp på Athena. Varje presentation ska innehålla basgruppens namn och fullständiga namn på deltagare.

Redovisningen är ett examinerande seminarium där **obligatorisk närvaro** gäller för samtliga **under hela redovisningstillfället** (alltså hela dagen). Seminariet ska ses som såväl ett examinerande tillfälle, som ett lärande där vi lär av varandras redovisningar. Utebliven redovisning och utebliven närvaro medför en kompenseringsuppgift. Betyg: **Godkänd eller underkänd**.

Studieuppgift 3. Salstentamen

Kursen examineras med en salstentamen till vilken **du måste anmäla dig i förväg.**
När du loggar in i studentladok (https://www.student.ladok.se/student/app/studentwebb/) kommer anmälan upp på startsidan: ”Anmäl på examinationstillfälle”. Du måste ta med **giltig legitimation** till tentamen och **att inga hjälpmedel är tillåtna**. Information om lokal meddelas senare (kommer upp i TimeEdit).

Ordinarie tentamen:
Salstentamen **25 april kl 14.00 – 18.00**. Förlängd skrivtid till kl. 19.00.
Omtentamen 1: 12 juni 2024, kl 14.00 – 18.00. Förlängd skrivtid till kl. 19.00
Omtentamen 2: 26 aug kl. 14.00-18.00. Förlängd skrivtid till kl. 19.00

Salstentan betygssätts enligt betygsskalan A – F. Slutbetyg på kursen grundas på den enskilda skriftliga rapportens betyg, och ges när samtliga obligatoriska delar är genomförda.